

Hiiu Leht

Järgmine Hiiu Leht
ilmub teisipäeval,
30. detsembril.
Hiiu Lehe toimetus
täna avatud
kuni kella 14ni.

LÜHIDALT

Nr 100 (1147)

Teisipäev, 23. detsember 2008

Hind 7 krooni

Häid jõulupühi!

Erkki-Sven Tüür

Hiiu Leht küsis kolmelt tuntud inimeselt viis küsimust nende jõulutunnete kohta: Lapsepõlve kõige eredam mälu pilt jõuluajast? Ema tehtud eriti maitsev jõuluroog? Millised on teie pere jõulud praegu? Mis oleks parim jõulukink? Mida ootate uuel aastal?

1. Mul on alati raskusi nendele "kõige kõigematele" küsimustele vastamisega, mälu pilte on mitmeid ja üht teisele eelistada keeruline. Võib-olla jõulujumalateenistus Kärkla baptistipalvemajas, kus suur kuusk oli kaunistatud ainult põlevate küünaldega. Kõrgemal asuvad küünlad süüdati erilise pika toki otsas asuva põleva küünla abil, mööda seda kulges ka peenike toru, mille kaudu oli võimalik puhuda "tuld surruks". Tuleohutuse seisukohalt riskaabel värk, aga väga ilus oli! Süütajad olid auväärased vanemad mehed. Ootusärevus (eelseisev jõuluvana tulek!) ja jõululaulud; küünalde kahanemine, mis andis märku teenistuse peatsest lõppemisest, pidulik meeleolu... ja muidugi lumi, mis praegu nii haruldane. Tõukekelguga sai ju tuldud. Ka jõulukuuse metsast toomine ja ehtimine oli midagi väga-erilist. Päkapike meil ei käinud, aga jõululaupäeva õhtul pärast jumalateenistust kodusel koosviibimisel kadus kuhugi mingil aimamatul põhjusel tädi Ester ja mõne aja pärast koputas uksele jõuluvana.

2. Traditsioonilised võrtsikad valged tanguvorstid ja rosolje. Ema teeb neid siimaani väga hästi!

3. Pärast isa surma oleme olnud koos meie Hirmuste maakodus - nii mu ema kui meie pere lapsed. Laulame jõululaule, laud on kaetud traditsiooniliselt-pidulikult.

4. Võib-olla mõni ootamatu hea üllatus... Näiteks, et midagi minu loodust on kedagi toetanud või puudutanud; kedagi, kellest ma seda oodatagi ei oskaks.

5. Seda, mida kõigilt eelnevateltki - armastuse ja hoolivuse kasvu. Nii endalt kui teistelt.

Ene Kaups

1. Ei tea, kas oligi lapsepõlves taevas kõrgem, rohi rohelisem ja suved soojemad, aga minu mälus on eredalt lumised aastavahetused. Lund oli siis kohe väga palju ja lume sees õues sai päevade kaupa mängida.

Jõuludest 60-70ndatel palju ei räägitud. Olid näärid, nääri-vana ja nääri-vahe. Seda, et jõulupühad on nädal enne aastavahetust ja neid tähistatakse, ma ikka teadsin. Ka meie kodus oli kuusk ehitatud ja isa mängis akordionil jõululugusid. Päkapike meil käisid, aga mitte jõulu- või adventiajal, vaid nääriõhtul.

2. Eriti hea oli praad sealihast ja tanguvorstid maitseid ka päris hästi. Neid me tegime vanaema juures ja tanguvorste tehes õppisin ma selgeks, kumb on parem, kumb vasak käsi. Parema käsi tundus tõesti parem, sest sellega ma oskasin ja jaksasin rohkem. Küpsiseid tehti nii palju - tundus uskumatu, et need kõik kord ka otsa saavad.

3. Algab kõik esimese adventiga. Mõtteisest tuleb jõuluootus, tasapisi ilmuvad kaunistused, küünlad, üle vaadatud saavad aadressid, telefoninumbriid. Toomapäeva õhtuks peab kodus kõik korras olema!

Siis edasi kaardid posti, kingitused pakkidesse, piparkoogid ahju, kuusk tuppa ja ongi jõululaupäev käes. Sel päeval käime vanaemadel külas ja õhtul hiljem oma kodus korraldame väikese kontserdi, olles ise kordamööda ja koos esineja rollis. Vahepeal on päkapikud käinud ja kuuse alla kingikotid poetanud.

4. Karge kaunis jõuluilm ja lumi - seda soovib küll vist igaüks. Parim jõulukink on meelepidamine, oma kallite mõne väikese soovi märkamine ja täitmine.

5. Ootan, et meil jätkuks positiivsust ka raskematel aegadel.

Hannes Maasel

1. Eredalt on meelde jäänud vanaisa poolt toodud ja eriti hoolikalt valitud korrapärane ning kaunis kuusepuu. Teinegi pilt on sealtsamast. Vanaisa istumas harmooniumi taga ja laulmas Püha Ood.

Minu lapsepõlves sussi sisse kommade panemise traditsiooni meie päkapikkudel ei olnud. Kingitused jõudsid aga küll õigeaks ajaks päralt. Küllap sellele aitasid kaasa ka päkapikud.

2. Eriti maitsev on läbi aastakümnete olnud minu ema valmistatud magushapu kapsas, nagu seda meie peres nimetatakse. Seda soovivad vanaemalt minu tütreid veel praegugi.

3. Jõuluõhtul ikka kodus oma pere keskel.

4. Parim kink on see, mis südamega tehtud ja kus parasjagu ka üllatust sees.

5. Praegusele ajale oleks kohane öelda ehk nii: kõigi soovide kas või osalist täitumist.

Kallid
Hiiu Lehe lugejad,
soovime Teile
kauneid ja rahulikke
jõule!

HIIU LEHE TOIMETUS

23.-28.12.

JÕULUNÄDALA
PAKKUMISED

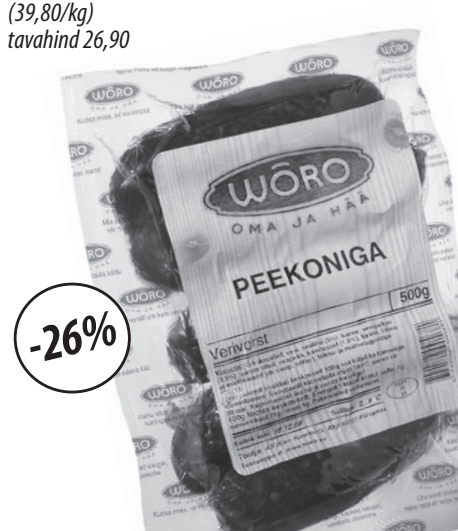
69⁹⁰
kg
tavahind 92,00

Rakvere LK
Seapraad

19⁹⁰
(39,80/kg)
tavahind 26,90

Wõro
Verivorst peekoniga
500 g

64⁹⁰
(185,43/kg)
tavahind 92,00

Kalev
Christmas
Pralines, 350 g

Hiiu Leht
ASUTATUD 1997

Lapsepõlve-mälestused, ärgake!

Lapseeas tundus pühadeks tuppa või koolisaali toodud kuusk nii kõrge, kuuseehted nii säravad ja kingitused nii väärtuslikud.

See, kas vanemad nimetasid neid pühi jõuludeks või näärideks, polnudki lapse jaoks tähtis. Tegi ehk natuke salapärase pākāpikuvārgi ja jõulutaadiotuse veelgi põnevamaks.

Nüüd saabuvad jõulud täies aus ja hiilguses ning Jõululaps ja tema sõnum on igal pool oodatud.

Lapsepõlve-mälestustel on eriline väärtus, sellepärast loogem oma, aga miks mitte ka vöörastele lastele lapsepõlve-mälestusi, mida täiskasvanunagi võrratu meenutada.

Kaevakem sügavalt südamesopist üles oma pühadeaegsed lapsepõlve-mälestused ja äratagem jõuluajaks laps enda hinges. Siis tuleb jõulutunne ilma lumetagi.

Häid jõulupühi!

Hiiu Lehe toimetus
23. detsember 2008

Kas härg oo sihes?

Kodukandi aastakoosolekul reekis Kristi Ugam Hiiu inimese väärikusest. Kis pole inime ainult lumesel aeal, vaid teeb oma jälgi aastaringi. Kis ei lase oma saart tehje paljalt äriobjektiks. Elektriijaama peaspetsialist ei hinda kõrgelt ärimeeste lootusi, kui ka peaks Hiiu saarele püsti pandama sajad elektri tuuliku tornid, mis pikemad kui neli Köpu majakat.

Asi on poiss ja tõutab minna veel mihemaks. Kis ei ole hiigeltuulefarmide pooldajad, andsid omad allkirjad kohe külade koosolekul ära. Küla-inimeste käes liikuvad nimekirjad annavad luba ka teitel seda tehje. Ehkku saavad inimesed oma süametunnistuse mõtega, senne horopi tagasi tõrjude.

Vei on mõnel vallamihel ka härg planeerimisel sisse läind, lasevad ärimeestel end nende hoovi uisuda ja meite loodusvarasid välja hālista? Senni ei lubat kolmekorset maja Hiiumaale tehjegi, nüit on teusolevad tornid kolmekümne-kordse maja mõõtu, vaat et anname Talina meestele kõrgehitustega ede. Jo ikka kinnitaks see kahi teiseks pöörda. Sest kui Hiiumaa inime inam oma saarest huvitud ei ole ja siit minema kipub, siis pole nee väljast siiatoodud ärimeeste varandusekerstud meite jauks avatud mette. Saame seda hiilgust ja sāra ootes hoopis-tükkis hingeviitsad kāde. Hārjad on koorme āra vidan ja oma naha turule toond, meitel jeevad kõve otsas paljad sarved.

Aga iga ma soovi senne kurva vaadega lõpeta.

Panen teele ühe suure tervise ja õnnesoovi hiiu riigi ja hiiu keele austijaile. Loodan neide tuetust tunda saada nii sennes kui ka teistes tulev-aasta toimedustes.

TÕNU OTSASON
Paladelt

Hiiu pastoraal AD 2008

ARVAMUS

HILLAR PADU
Taterma

“
Teid tehakse turistidele, ütleme hiinlastele, mitte hiidlastele.

Sajab ja sajab. Rahvusringhāālingu ilmaennustused on tütutuseni sarnased: öösel sajab kohati, hommikul algab sadu uuesti ja levib üle riigi. Terve suve kohta tuli 32 täistahedat ilma. Kālendrisügis saab jõuludeks läbi, aga teist samajagu vihmavaba päeva vist üles ei anna lugeda. Kārdlas õued uputavad. Süda-Hiiumaal on pori põlvini kui kuulsatelt asfaltteedelt sammu edasi või kõrvale põikad. Herefordid ümber silorullide karjamaal on kui nukrusehunnikud. Õnneks karjalapsi enam pole. Lapsed on koolipingis. Karjakuelust ei tea nad suurt midagi. August Alle kuulsad vārsiread tana enam paika ei peaks: “Karjalaps vaeseke kuhja all kükitab, kaelani mārg /.../ Tuule ja vihma kāes elajad norgus, karjākrantsilgi saba on norgus.”

Pastoraali kõrk vaim hōljub Hiiumaa kohal ometi ja kārgib suisa noobli üleolekuga:

“Sihandsel karjasel vaja on malka, kuhja om pusatu – massa veel palka!”

Koondamised, palkade kulmutamine, kārped ja kokkuhoid eelarveridadel. Lootus sureb küll viimasena, aga midagi päikselisemat sompus ilmaennustusest pole uuel aastalt vist tõesti oodata.

Nojah, valimised tulevad. Koguni kahed – Euroopa Liit valib parlamenti ja kohalikud omavalitsejad volikogusid. Ütlen meelega “valitsejad”, sest kodanikuühiskond on kolmanda sektori ehk MTÜde projektikeskse rahastamise kaudu sisuliselt olematuks taandatud. Kodanik ilma kodanikujulguse ja kodanikuühiskonna toeta pole aga valija, pigem hāāletaja.

Tōsi, hiidlaste kolmanda sektori tāht, Hiidlaste koostōökogu pālvīs üleriigilise tunnustuse ja seda teenitult. Kuid pastoraalivaimsus avaldub muus. Kodaniku hāāl ei maksa suurt midagi, kui ta ei pālvi avalikku tāhelepanu. Avalikkuse ette pāāseb läbi pressi, kuid sellega on nagu tasuta õigusabiga – siin

Europarlamenti aasta

Eurosaadikute tegemistel saab parlamendi veebilehe kaudu silma peal hoida iga kodanik. Euroopa Parlamendi kodulehel on mustvalgel kirjas kõikide saadikute sõnavõtud, kirjalikud küsimused Euroopa Komisjonile ning EL eesistujale, deklaratsioonid ja töö komisjonides. Et aasta hakkab lõppema, tegin minagi oma tegemistes inventuuri ning vaatasin, millest mu töölahtrid kodanikule jutustada võiksid.

Lõppev aasta tõi meile Brüsselist uudise 23. augusti kuulutamise üle-euroopaliseks stalinismi ja natsismi ohvrite mälestuspäevaks. Tegemist on algatusega, mille säde tuleb Eestist. Nimelt olin üks selle deklaratsiooni algatajatest. Pikkade arutelude käigus leidsime nelja kolleegiga erinevatest liikmesriikidest, et meid kannustab ühine soov lepitada nn vana ja uus Euroopa. Parandada 1939.aastal sõlmitud MRP salapaktide tekitatud haavad.

Deklaratsioon number 44 kogus 409 allkirja. Olen veendunud, et taoline mälestuspäev on oluline loomaks euroopa identiteeti, millest ei puudu eestlus. Nüüd on aga meie kõigi eestlaste otsustada, mil moel tähistame järgmisel aastal 23.augustit. Armas lugeja, ootan ka Sinu ettepanekuid oma europarlamenti e-mailile: marianne.mikko@europarl.europa.eu Võimalus Euroopale Eesti ajaloost jutustada on olemas.

Aastate jooksul on mind alati saatnud kindel teadmine sõna väest. Sõna võib tappa või tõsta. Mu selja taga on 20 aastat ajakirjanikutööd. Euroopa meediamaastikul toimuvat jälgides mõistsin, et

ARVAMUS

MARIANNE MIKKO
Euroopa parlamendi liige

“
Siiski pakuvad kesklehtede kõrval värskendust maakonnalehed, mille elu ei sõltu artikli kogutud klikkidest ega kommentaaridest.

ajakirjandust tuleb mõtestada tänases 21. sajandi kontekstis.

Mõte tekitab tahte ning tahe innustab tegudeks. Pea aasta kestnud pingutuse viljaks oli raport Euroopa meedia mitmekesisusest. Raport rääkis ohtudest, mida toob kaasa meedia koondumine paari suurkontserni omandusse. Ajakirjanduse kolletumisest ja illusioonist, et elu ongi ainult tant-sud tähtedega või tööhetk. Juhan Peegel õpetas, et ajakirjanik sa võib olla, aga inimene pead olema. Nähes, kuidas uksest ja aknast pressib sisse üks uudismull teise järel, tekib mure meie ajakirjanike pärast. Lakkamatu sund toota sisu internetti, lisa-lehtedesse ja eriväljaannetesse on toonud kaasa kvaliteedi märgatava languse.

Paraku meenutab Eesti ajakirjandusmaastikku tabanud koondamislane õunapuu raputamist sügisel. Kukuvad küpsemad. Siiski pakuvad kesklehtede kõrval värskendust maakonnalehed, mille elu ei sõltu artikli kogutud klikkidest ega kommentaaridest. Ja selle üle tunnen ma siirast heameelt.

Niisiis tähistavad lõppevat aastat kaks Eesti jaoks olulist tegu Euroopas. Kirjalik deklaratsioon 23. augusti mälestuspäevaks kuulutamisest ning raport meedia olukorrast. Ent loomulikult oleme meie, kuus Eesti eurosaadikut, teinud ka palju muud vajalikku ning märkimisväärses.

Sestap olge uudishimulikud ning hoidke meie tegemistel silma peal kasvõi Euroopa Parlamendi kodulehel <http://europarl.europa.eu>

KIRJAKASTIST

Kui sõidaks koos?

Töötan nüüd Tallinnas ja käin iga nädalavahetus kodus, nii nagu väga paljud hiidlased, õpilased ja üliõpilased. Paraku elu on selline, aga olen õnnelik, et mul on tänapäeva Eestis ikkagi töö olemas. Aga mitte sellest ei tahtnud ma rääkida.

Ma käin mandril aeg-ajalt auto, aeg-ajalt bussiga. Eile sõitsin Tallinna ja olin üksi tühjas autos. Linna läksin autoga, kuna enne jõulu on vaja palju asju ja pere koju tuua. Ühesõnaga üks ots tühja, teine täis autoga. Ja mind pani mõtlema asjaolu, et see on suur raiskamine, kui ma üksi sõidan. Ma oleks hea meelega kedagi n-ö otsa peale võtnud ja usun, et tahtjaid oleks ka olnud. Aga kuidas seda korraldada? Näen neid ühe inimesega sõitvaid autosid väga palju. Äkki on ka teised selle peale mõelnud, et narr on üksi sõita, et see on raiskamine ja mittesäästlik ellusuhtumine. Sellest tulenevalt tekkis idee, et kas keegi IT-huviline suudaks koostada internetis hiidlaste jaoks lehekülje, kus on võimalik ennast n-ö üles anda, et sõidan sinna ja sinna, sel kellaajal jm sõitu puudutav info ning siis saaksid selle auto vabadele kohtadele registreeruda kaassõitjad. Mõni teine kord oleks ma ise meeleldi kaassõitja. Ma ei ole nii suur asjatundja arvuti alal, et sellist lehekülge ise teha,

aga ehk on Hiiu Leht nõus kutsuma asjast huvitatud hiidlasi üles diskussioonile sellise lehekülje moodustamise ja vajalikkuse üle. Äkki oleks koguni võimalik kirjutada projekt keskkonnasäästmise teemadel ja saada raha selle lehekülje avamiseks ja toimetamiseks.

Arvan, et mandril töölkäivate hiidlaste hulk on alles kasvamas, nii et perspektiivi võiks sellel asjal olla. Mida teie arvate?

HELIN KÄÄRAMEES

www.hiiumaa.ee toimetaja VAIDO ELLENi kommentaar:
Tegelikult võib igaüks igal ajal ise näiteks **hiiumaa.ee foorumisse** vastava teema luua, kuhu saab oma pakkumise ja kontaktid üles riputada ning neid siis pidevalt uuendada. Teisi võimalusi ei näe, sest tegu on seaduse silms nn “halli tsooni” jääva tegevusega. Mõni aeg tagasi hiidlastest tudengid midagi analoogset kodus-käimise lihtsustamiseks üritasid, aga soiku see asi neil jäi. Ei teagi miks. Nähtavasti ei viitsitud enam kohustusi võtta – kui oled lubanud sõita, siis peaksid ka vaatamata ilmale sõitma jne jne.

Hiiu Leht

HIIU MAAKONNA
SÕLTUMATU
MAAKONNALEHT
Ilmub teisipäeval ja reedel

Toimetus: Vabrikuväljak 1, 92411 Kärda; tel ja faks 463 2199, e-post hiiuleht@hiiuleht.ee
Peatoimetaja: Harda Roosna 463 2198, 666 1891
Toimetajad: Kadi Laid, Tapio Vares
Reporter: Károlyn Kongi
Küljendaja: Andres Pajo **Korrektor:** Marika Lall
Sekretär: Annika Kibuspuu
Klienditeenindaja: Irina Sarapuu
Kuulutused ja reklaam: 463 2199, hiiuleht@hiiuleht.ee
Reklaamikujundus: kyljendus@hiiuleht.ee
Tellimine: HL toimetuses ja postkontorites. **Kuulutused, tellimused välismaale ja otsekorralduslepingud:** HL toimetuses.
Väljaandja: OÜ Saaremaa Raadio, Komandandi 1, Kuresaare **Trükkija:** Saarte Trükkikoda. Trükiarv 2900
Hiiu Leht on Ajalehtede Liidu liige.
Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.
Kõik ajalehes Hiiu Leht ja selle lisades avaldatud artiklid on autori-õigustega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ja edastamine mis tahes kujul on ilma OÜ Saaremaa Raadio kirjaliku nõusolekuta keelatud.
Lehe kojukandega tegeleb AS Eesti Post, 463 2073, Kärda postkontor või 472 0408, Haapsalu postkontor.

LÜHIDALT

Pühadeaegne sõiduplaan

Väinamere Liinide teatel on Rohuküla-Heltermaa parvlaevaliini sõiduplaanis seoses riiklike pühadega kuni 4. jaanuarini muudatused. Reisid on ümber paigutatud madalama nõudlusega väljumisaegadelt kõrgema nõudlusega aegadele.

Täna, 23. detsembril toimuvad lisareisid Rohukülast kl 8.30, kl 12.30 ja kl 16.30 ning Heltermaal kl 14.30, kl 18.30 ja kl 22.30.

24.-26. detsembrini toimuvad lisareisid Rohukülast kl 12.30 ja Heltermaal kl 14.30, ära jäävad reisid Rohukülast kl 20.30 ja Heltermaal kl 22.30.

26. detsembril ei välju reise Rohukülast kl 16.30 ja Heltermaal kl 18.30.

27. detsembri sõiduplaani on lisatud reisid Rohukülast kl 12.30 ja kl 16.30, Heltermaal kl 14.30 ja kl 18.30 ning 28. detsembri omasse reisid Rohukülast kl 12.30 ja 20.30, Heltermaal kl 10.30 ja 22.30.

Tavapärasest sõiduplaanist erinev on ka aasta viimase päeva reiseid tiheus. Graafikusse on lisatud reisid Rohukülast kl 12.30 ja 20.30, Rohukülast kl 12.30 ja 16.30, Heltermaal kl 14.30 ja 18.30. Ära jäävad kl 22.30 väljumised nii Rohukülast kui ka Heltermaal.

Uue aasta esimesel päeval ei toimu kummaski sadamast kl 6.30 väljumisi. 4. jaanuari sõiduplaani on aga lisatud väljumised Heltermaal kl 10.30 ja 22.30, Rohukülast kl 12.30 ja 20.30. KL

Hausma tee 2 poolt ja vastu

Kärdla linnaraamatukogus avalikustatud Hausma tee 2 eskiisile oli tagasisidelehe järgi nii toetajaid kui vastaseid. Linnavalitsuse arengu- ja planeerimisosakonna juhataja Ivar Apri juhtis avalikkuse tähelepanu asjaolule, et tegemist polnud detailplaneeringu, vaid detailplaani avaldamisega, eesmärgiga kaasata võimalikult palju linna-rahvast.

Apri sõnul detailplaani kohta teemasisesed ettepanekud väga palju ei tehtud. Ettepanekute tegijate peamine soov oli säilitada ala miljööväärtuslikkus, samas pole Apri teada seda ühegi dokumendiga miljööväärtuslikuks tunnistatud.

Kes Hausma tee 2 eskiisplaani tutvumas ei käinud, neile teadmiseks, et planeeritav hoonestusala jääb peamiselt linna biopuhastusjaama poole ja Reheme teelt vaade merele osaliselt säilib. Lisaks on kavas kogu kinnistu ulatuses jätta praegune Hausma tee promenaadiks ning ümbersõit hakkaks toimuma biopuhasti ja tulevase spaa vahelt.

Detailplaani avalikustamise arutelul avaldasid nii linnapea Anton Kaljula kui Ivar Apri, et linn planeerib Hausma tee 2 maatüki müügituludest katta Kärdla sadama ehituse omaosalusku. KL

Laut, kus lehm näeb taevatahti

Eesti teine n-ö nullist peale ehitatud lihaveiselaut asub Pühalepa vallas Undama külas ning selle omanikud Mariann ja Arne Kokla tahavad rajada veel ühe sama suure lauda.

HARDA ROOSNA
harda.roosna@hiiuleht.ee

Tõnise talu avar ning tänu suurtele otsa- ja katuseakendele valgust täis laut on Eesti lihaveisekasvatajate seltsi esimehe sõnul märksa kaasaegsem kui neli aastat tagasi Võrumaale rajatud lihaveiselaut.

Ehitus läks maksma ligi viis miljonit krooni ja siia mahub 150 looma. Põllumajanduse registrite ja informatsiooni ameti kaudu saadi lauda rajamise toetuseks 1,7 miljonit krooni.

Vaatamata keerulistele aegadele Eesti majanduses andis Swedbank lauda ehitamiseks laenu, mida tuleb tagasi maksta kümme aastat. Kui kõik laabub, on Koklatel plaanis lauta laiendada veel samavõrra ja teha lisaks söödahoidla.

Lapsed jätkavad tööd

Laudast ja loomadest üksi oleks vähe. Koklate perel on lisaks suur õnn – kolm tütart ja kaks poega – Anni (22), Ave (21), Kadi (19), Ahti (17) ja Kaspar (14). Vaatamata sellele, et pea olematu bussiliiklus häiris huvitegevust ja naaberilapsi peaaegu polnudki, on kõik selle pere lapsed maa-elust ja talutööst huvitatud ning emal-isal abiks.

“Kõige suurema töö teeb ära vanim tütar Anni, teeb tõuaretust, igapäevaselt söödab ja hooldab loomi. Tütred hoiavad kodus ka hobused, viis ratsut ja kaks varssa, ning hobi – ratsasport, milles vähemalt Hiiumaa arvestuses ollakse esirinnas. Ahti õpib infotehnoloogiat ja kuigi see elukutsevalik pole küll otseselt loomadega seotud, ei ole temagi öelnud, et ta ennast maaeluga ei seo. Tänapäeva tehnika, traktorid – kõik on ju elektroonika

Koklate pere lapsed Kaspar, Kadi ja Ave maitsevad suitsutatud veiseliha, sõprade uue lauda üle rõõmustab Toomas Remmelkoor.

peale üle viidud, arvutitega neid remonditakse ja diagnoositakse,” loetles Mariann Kokla.

Karjaskasvatavad hoiavad kokku

Vanasse, talu juures asunud lauta mahtus vaid 13 lehma. Vahepeal üürisid Koklad Toomas Remmelkoore Tempa lauta ja kahe talu loomad olid seal koos. Muidu polnudki häda midagi, aga poegimisajal kodust viie kilomeetri kaugusel öösiti loomi valvamas käia oli piin. Uude lauta jõudsid Tõnise talu loomad just avamispäeva hommikul Tempalt. Siiski teevad kaks talu endiselt koostööd ja see hõlmab nii tehnika, sugupullide kui kogemuste jagamist. “Ühiselt tuleb ju palju odavam kui üksi teha,” kinnitas Remmelkoor.

Sirje ja Tõnu Kaptein Ranna talust töid kingituseks puuviljakorvi ja hangu, peolaulale värskest suitsuahjust tulnud lihalõigud ja kinnitasid, et saare loomakasvatavad pole konkurendid, vaid kolleegid.

“Moraalne tugi on väga tugev just sõprade poolt, nagu näiteks naabertalunikud Uusojad ja Kapteinid. Meil kellelgi pole raha ega muid materiaalseid väärtusi jagada, aga moraalne tugi on suur asi,” ütles Mariann Kokla.

Arne Kokla meenutas, et talu- ja loomapidamist sai alustatud 1998. aastal. Pii-

makarjalt hakati lihaveistele üle minema viis aastat tagasi. “Piimalehmi ristasime lihaveise pullidega ja algul käisid vasikad paar aastat tissitunnis,” meenutas Mariann Kokla. “Me ei lüpsnud enam, kuna piima realiseerimine oli siin Hiiumaal nii problemaatiline.”

Nüüd on karjas pea kõik lihaveised, vaid üks piimalehm on veel alles, kuna teeb kaksikuid vasikaid, aga ka sellepärast, et on terve ja tubli loom. Koklad on püüdnud kõik oma piimaveised elusloomadeks müüa, sest emotsionaalne side oma loomadega on tugev.

“Ei saa, et lihtsalt niisama lõpetan ära. Esimesed lihaveise ristandid ja pullid ongi nagu pereliikmed – need peavad elama niikaua kuni nad elavad,” kinnitas perenaine.

Šaroleed ilu pärast

“Nüüd on see valmis. Rahu-likke jõule ja head karjaõnne, siis saab kõik võlad Swedbankiga ära klaaritud,” soovis uudse lauda ehitanud AS LeVa juhataja Lembit Vainumäe pererahvale meenet üle andes.

Pererahvas tänas ehitajat, panka, talu raamatupidajat Biruta Tuulikut ja Hiiumaa nõuandekeskust Tiina Katteli isikus. Lindi lõikasid läbi Arne Kokla, Elmo Harjak, Toomas Remmelkoor ja Lembit Vainumäe.

Ukse juures latrites jälgi-

sid lindilõikajaid noor, blondi tukaga pull Unger ja vanem, imeilusa peenelokalise kraega Robin – mõlemad peaaegu valged rahumeelsed hiiglased. Ülejäänud šaroleed, kelle värvus varieerub valgest-beežist helesiniseni, toimetasid kaugemates latrites.

Mariann Kokla tunnistas, et prantsuse päritolu ja Eestis üsna harva tõu kasuks otsustati puhtalt ilu pärast. Pull Robin sai toodud Rakvere lähedalt ja on otsekui pere lemmikloom. Mullu sügisel kaalus Robin tonn ja 50 kilo peale. Vaatamata aukartustäratavale massile käib ta rahumeelselt koos noorema pulli ja lehmadega karjamaal.

“Loom ei ole kuri kui sa ise teda kurjaks ei aja. Ta võib ennast mingi hoiatava liigutusega kaitsta siis, kui on stressis või paanikas, aga et ta põhjusest ründaks – seda küll ei ole,” kinnitas perenaine, et vaatamata hiiglaskeasvule pole pullid kurjad.

Tavaliselt viiakse Rakvere lihakombinaati pooleteiseaastased pullid ja siis kaaluvad nad 800 kilo. Tänavu müüdi 16 veist. Kokla sõnul on seda natuke vähe ja uus laut annab võimaluse karja kasvatada. Praegu sööb Tõnise talu karjas alla saja looma. Kõik lehmvasikad jäetakse eluloomaks ja nii see kari iga aastaga natuke kasvab.

Eestis on üle tuhande lihaveisekasvataja, kel üle 28 000 looma. Eestis on üle 100 000 piimalehma. Kokku kasvatatakse Eestis üle 240 000 veise.

Allikas: Eesti lihaveisekasvatajate selts

“Maad meil jätkub, kokku paarsada hektarit. Hea on ka see, et suurema karja puhul on võimalik toodangut anda ühtlasemalt ja suuremate partiidenä,” põhjendas peremees laienemisevajadust.

Suurinvesteeringud

“Tänavu on Pühalepa vallas olnud päris suured sündmused – kevadel sai avatud Selver ja nüüd uhke hoone loomadele. Vallakodanikel peaks olema päris hea tunne, et vallas asjad arenevad,” oli rahul kolleegide õnnitlema tulnud Pühalepa vallavolikogu aseesimees Toomas Remmelkoor. “Niisuguses laudas hakkavad lihaveised palju kiiremini kasvama, sest pidamistingimused on paremad,” märkis ta ja lisas, et uus laut on suurepäraseks tõendiks mahetalunike ja lihaveisekasvatajate investimissuutlikkusest. “See annab tarbijale väga hea signaali, et loomade heaolule pannakse rõhku ja nad on väga hästi peetud,” kiitis Remmelkoor.

Kaalujälgijad jätkavad “padjaklubina”

Hiiumaa Kaalujälgijate Kärdla rühm jätkab kogunemist nn padjaklubina hoolimata sellest, et Kaalujälgijad Eestis tegevuse lõpetab.

KÄROLYN KONGI
karolyn.kongi@hiiuleht.ee

Eelmisel nädalal kogunes Hiiumaal ametlikult viimast korda kaalujälgijate rühm. “Sain alles novembris teada, et Eestis ja Lätis lõpetatakse tegevus ning siirdutakse suurematele jahimaadele nagu näiteks Hiina,” ütles kaalujälgijate rühmajuhth Nele Eller teisipäeval Hiiu Lehele. Eller arvas, et Kaalujälgijad lõpetavad Eestis, kuna huvilisi on vähe ja see pole enam tasuv, “Mul on kahju,

et rühm lõpetab, kuna see oli mulle nii suureks toeks,” tunnistas kaks aastat kaalu jälginud ja 23 kilo maha võtnud Maria (nimi muudetud). Tema sõnul on paljud saanud rühmajuhilt ja -kaaslastelt tuge ja teha otsusi üleliigse kehakaaluga midagi ette võtta: “On ju nii lihtne alustamist aina edasi lükata – alustan pärast seda pidu, järgmisel esmaspäeval jne, aga Nele innustas igaüht nii toredasti ja ka abimaterjalid olid väga head.”

“Hiiumaal on rühmas käinud enamjaolt üks ja sama seltskond. Nad on saavutanud oma soovitud kaalu, siis pooleli jätnud ning kui mõni probleem tekkinud, jälle tagasi tulnud,” ütles Eller. Ta märkis, et uusi liikmeid tekib Hiiumaal vähe ning Käina ja Kärdla rühmades on praegu

kokku 15 kaalujälgijat.

“Tänavu on kaalujälgimine kehvemini läinud ja samuti on rühmaskäijaid vähemaks jäänud,” tõdes Eller. Ta arvas, et põhjuseks on praegune kehv seis jaanduses - inimestel pole raha, et rühma osalustasu maksta. Sellest hoolimata on saare kaalujälgijad näidanud huvi jätkata.

“Kui kuulsin, et Kaalujälgijad lõpetavad, tekkis mul tunne, et olen inimesi alt vedanud. Nad on rühmas käinud ja oma kaalu langetamisega suurt vaeva näinud,” ütles Eller. Tema üks esimesi emotsioone oli kahjutunne, et ei saa enam inimestega, kes rühmas käinud, suhelda. Hiiumaa väiksust arvestades on see hirm muidugi asjatu.

Üks “padjaklubina” jätkamise põhjusi on siiski ka

see, et kaalujälgijad on tore seltskond ja rühmajuhth leidnud nende hulgas mitmeid häid tuttavaid. “Mul pole küll ka kõhnade inimeste vastu midagi, aga need, kellel kehakaaluga probleeme ja kes rühma tulnud, on küll väga toredad,” ütles Eller naljatades.

“Jätkame endiste kaalujälgijatega koos käimist kaks korda kuus, samal ajal ja samas kohas,” rääkis Eller ja lisas, et ta küll ei tea, kas ja kuidas niisugune n-ö vabakäimine motiveerib kaalu langetama.

“Kaalujälgimisel on ka emotsionaalne väärtus, osa inimesi käib koos rahvatantsu tantsimas, meie kaalu jälgimas ja headest asjadest rääkimas.”

Maria sõnul polnud vähem tähtis ka kaalujälgijate toitu-

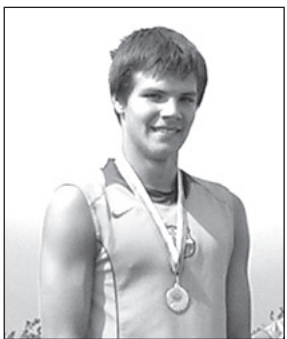
misalane harimine: “Näiteks minu pere toidulaud on tänu rühmas õpitule küll palju tervislikumaks muutunud.”

Eller Kaalujälgijate asemele tekkinud figuurisõpradega tegelema ei hakka: “Ma ei taha endale uut kohustust võtta. Olen niigi nagu hunt Kriimsilm, kel üheksa ametit.”

Kaalujälgijate kaubamärgi omanikuks on ameerika päritolu Weight Watchers Eesti, mis on otsustanud aasta lõpul sulgeda Eesti ja Läti tütarfirmad.

Ettevõtte aastaaruanded näitavad kahjumit juba alates 2005. aastast – ligi 400 000 kr. Üle-eelmisel aastal oli kahjumiks pea 700 000 ja mullu koguni 800 000 krooni.

LÜHIDALT

KADI LAID

Martin Paasoja on uus nimi Hiiumaa parimate sportlaste seas.

Parimad jälle Saue ja Nabi

Hiiumaa spordiliidu teatel valiti 15. detsembril Hiiumaa 2008. a parimateks sportlasteks seitsmendat aastat järjest laskesuusataja Eveli Saue ja kolmandat aastat kreeka-rooma maadleja Heiki Nabi. Aasta noorsportlaseks sai kergejõustiklane ja korvpallur Martin Paasoja ja aasta treeneriks Heiki Nabi treener Henn Põlluste.

Noorte vanuseklassides valiti parimateks sportlasteks kuni 16aastaste seas kergejõustiklane Kreet Kangur ja Martin Paasoja ning 17-21aastaste seas kergejõustiklane Häli-Herta Haavapuu ja kettaheitja Priidu Niit. Tänavusteks parimateks veteranideks valiti orienteeruja Helen Mast ja kabetaja Arvo Rist.

Aasta üllatajaks oli kergejõustiklane Marko Lauri ja aasta tegijaks kergejõustikutreener Toivo Pruul. Parimaks Hiiumaalt sportlasteed alustanud sportlaseks valiti sel aastal kabetaja Helina Rajasalu. Tänavuseks parimaks spordiürituseks sai Hiiumaa 51. võrkpalliturniir.

Võistkondlikult valiti parimateks Hiiumaa kabeklubid täiskasvanute koosseis Arvo Rist, Raivo Rist, Ivo Vana ja Katrin Rajasalu ning Viskoosa SK saalihoki kuni 15aastaste võistkond Alex Kark, Tarvo Kivisilla, Sander Laur, Miko Malk, Danver Mets, Ken Pähn, Ulvar Suve, Toomas Valk, Priidik Valk, Marko Viitamees, Kasper Mast, Helmur Rajang ja Marten Käär (treener Teet Kivisilla). KL

Võrkpallimeistriks Neemeco

Hiiumaa võrkpallurid lõpetasid olümpia-aasta maakonna meistrivõistlustega. Nelja meeskonna konkurentsis olid võidunud Neemeco võrkpallurid Raivo Kibuspuu, Kaspar Kibuspuu, Tõnis Villmäe, Tanel Villmäe, Silver Laidro, Toomas Näksi ja Priidu Niit.

Hõbemedaliga pidi lepima paljukordne meistrimeeskond Hiiu Teed, kus mängisid Andres Sahtel, Ülari Kaibald, Kaljo Pihlamets, Toomas Nurk, Talis Vähejaus, Rauno Maivel, Ivar Raudnõmm ja Kaarel Roht.

Kolmanda kohaga lõpetasid turniiri veteranid Peeter Maar, Andres Maar, Raivo Kimber, Vello Vann, Jüri Vann ja Hannes Simuste.

ARVO RIST
peakohtunik

Palade TOREkad Teeviidal

Juba teist korda avanes Palade põhikooli õpilastel võimalus osaleda MTU NU TORE esindajena detsembri algul korraldatud messil Teeviit.

Sel aastal abistasid meid Emmaste põhikooli torekad Tambet Kikas ja Silver Fokin koos juhendaja Krista Leisbergiga. Palade koolist töötasid messiboksis Elis Kiin, Karoliine Sinijärv, Anet Männamaa, Triin Salin ja Carolyn Engso. Hiiumaa noorte päralt oli TORE boks 5. detsembri hommikul kella kümnest õhtul kuueni. Pikk aeg oli toredate vahel ära jagatud ja nii said kõik boksis "töötada" ning väga põhjalikult tutvuda messil pakutavaga. Meie boksis astusid läbi paljud TORE liikmed üle Eestimaa. Tunti huvi, kuidas Hiiumaal tegutsetakse. Valdav enamus neist oli arvamusel, et noorteühendus TORE on väga vajalik. Aitame ju koolielu muuta turvalisemaks ja mitmekesisemaks.

Millega siis meie noored

tegelesid?

Elis Kiin: "Tutvustasime TORE liikumist. Päev oli pikk, kuid väga lõbus, külastajad sõbralikud. Tänavuse messi ülesehitus meeldis mulle rohkem kui mullune."

Anet Männamaa: "Rääkisime, kuidas TOREga liituda ja väga huvitav oli inimestega suhelda."

Carolyn Engso: "Jagasime flaiereid ning liikusime ringi TORE maskoti – punase elevandi kostüümis. Päev läks hästi, kuid õhtuks olime väga väsinud."

Karoliine Sinijärv: "Soovijad said puslet kokku panna, joonistada elevanti ja oma mure jätta murekasti. Külastajad kirjutasid seinal olevale paberile oma nime. Nii saime teada, kui palju inimesi meie boksi külastas ja neid oli väga palju! Arvan, et oli hea kogemus suhelda võõraste inimestega, see andis julgust ja enesekindlust."

IRINA LUIK
Palade põhikooli TORE juhendaja

Palade torekad teeviidal. Vasakult Karoliine Sinijärv, Anet Männamaa, Elis Kiin.

Jäljed Luidja jõulululumelt

Jõulululumelt on mõnus jälgi otsida. Leiad, vaatad ja mõistatad – kelle oma see küll olla võib? Mida ta küll mõtles, kui siit mööda käis?

Hobuse kabja- ja reejälgi koh-tad tänapäeval haruharva, vahest sõidab mõni lootusetu romantik oma saaniga kirikusse. Küllap on ta nooruse meenutamiseks aisakellagi helisema pannud.

Pane silmad kinni ja kuulata. On aisakellad, muidugi, Heino tuleb Viita poolt, naine sirgelt kõrval, kui noor tüdruk. Reigi kirikusse sõidavad muidugi.

Aga need kahel jäljed, kenasti kõrvuti? Muidugi Paope kaksikud Taimi ja Maimu. Jälgede järgi näeb ära, kumb on kumb. Taimil pisut rahulikumad ja lühemad, Maimu omad kiired ja ringivaatavad. Justkui siis, kui ta Luidja kandi postiljon oli ning igasse perre peale lehe ja kirja ka hea sõna tõi. Kaksikuidel on detsembris sünnipäev, aastaid lugeda pole mõtet, tüdrukute asi, aga küllap neid nii palju ikka saab, et sinna suured lapsed ja lapselapsid sisse mahuvad. Ei tea, kas neil kitarr kah kaasas? Kohe hea on vaadata ja kuulata, kui nad laulma valmistuvad. Üks hakkab midagi ütleva, teine katkestab teda poolelt sõnalt ja viib lause oma mõttekäänakuga lõpuni. Teevad kohe hea tuju ja kadeda meelegi – oleks ka kaksik, ei oleks sünnist surmani kunagi ükski.

Näed, auto on sõitnud. Oota, ma mõistatan. Oli see nüüd Leili või Alfred?

Küllap unustab Leili sel-lel õhtul valud ja vaevad ning tõttab teiste sekka.

Tema ilus hää kostab igas kooris kõrva. Nii mäletan kui ta Luidja poes, vahel kui rahvast ei juhtunud olema, laulis. Endal silmad särasid ja suu naeratas. Jõuab mõni inimene ikka palju! Ma kohe imestan, kuidas ta neid Puski kandi mälestusi on korjanud ja kena käekirjaga üles kirjutanud. Oma rõõmsameelseid mõtteid juurde lisanud. Mäletan, kui Luidja piirkonna ajalookonverentsil neid ette lugesime. Leili pani sõna nii ritta, et muuta ja lühemaks teha mitte kuidagi ei raatsinud.

Ma mõtlen, et ju Alja ka temaga kaasa sõidab. Oleks suveaeg, kannaks Alja peas oma osavate sõrmadega valmistatud pitsilist kübarat, aga küll jaanipäeval selle kandmise aeg ka tuleb.

Aga kui Alfred sõitis, istus Ilse ikka kõrval. Sire ja sale, sirge seljaga, kenasti hoolitsetud ja heatahtlik. Kui ta Vrageri "Hiiu Inglit" luges, jooksid mul külmavärinad üle selja. Oleks võinud silmad kinni panna ja Inglit ennast ette kujutada. Ja kui Ilse laulab kooris, siis mulle kohe meeldib tema kõrval olla, ta hää heliseb kui kelluke.

No ja Alfred ise – härrasmees, tõeline härrasmees. Millegipärast on ta minu silmis õpetaja Lauriga sarnane. Küll võisid omal ajal õpilased teda austada. Tema mas on tõsidus segi naeruga, silmis säramas tarkus ja heasüdamlikkus.

Siit saab autojälgi juba palju. Küllap sõitsid Eva ja Jaan Kõpust, kahtlustan, et Linda koos nendega. Elfi ja Valdek kindlasti, Lii ja Agu, Linda ja Endel ning Tiina koos Heinoga. Lepiku lõpust tulevad veel ühed jäljed – Ülo ja Ruth.

Nõnda need Edulased jõu-

Haridusselts Edu kroonikakirjutaja Leili-Helve Väljas.

luõhtul kirikusse lähevad – ikka jäljed järel. Ja iga jälg on rohkem kui vagu lumes, iga jälg sees on mõtet. Koosolemistele rõõmud ja ärasaatmistele kurbused, lauluproovid ja Haavalauka talgud. Tahtmine koos olla ja üksteisest rõõmu tunda, Aavet lauluproovi oodata ja Sirjet midagi kärmesti organiseerimas näha.

Ja kui siis Püha ööd laulatakse, arvan igauhe hääle ära tundvat – Lii ja Linda mahlaka aldi, Ilse kellukese ja Sirje puhta ning tugeva tooni.

Edu laulab jõululaulu, seegi on jälg, mis mälestustest ei kao. Ehk leidub kunagi üks teine Leili, kes imestades

Paremalt: Lauka koori koorijuh Aili Soop, Luidja koori lauljad Linda Laid, Ilse ja Alfred Sülla koori kümnenda sünnipäeva peolauas 2006. aastal.

loeb – näed, millega nad hakkama said. Ega siis meie viletsamad ole, meilgi vaja

teha oma jäljed jõululumele.

KATRIN METSAND

Hiiu tikandi ja kirikukellade lugu

Hiiumaa muuseum avas jõulukuul kaks minevikuhõngulist väljapanekut. Üks neist tutvustab Hiiu tikandit, teine Eesti kirikukellade lugu.

KADI LAID
kadi.laid@hiiuleht.ee

Tikandinäitus “Hiidlaste tikandi võlu” hõlmab hinnanguliselt saja-aastast perioodi siinses kultuuris, umbes aastatest 1850-1950. Vanimad eksponaadid on mitmed tanud ja käised, uusimad aga vaibad ja kleidid. On põnev jälgida, kuidas näiteks ristpistetikand on tanu pealt liikunud kaasaegsematele riideesemetele. Omalaadi huvitavad on vaibad, millele tikitud pildi abil mingit lugu jutustatakse.

“Näha saab ka Kärldas traditsioonilist värvilist lilltikandit, mida üldjuhul Hiiumaaga ei ole seostatud. Mustast kalevist harja-, kammi- ja uuritaskud on selle tikandiliigi ehedateks näideteks,” rääkis muuseumi peavarahoidja Helgi Põllo.

Siinset talupojakultuuri on palju mõjutanud mõis ja sak-sad. Mõisate kaudu on Põllo jutu järgi tulnud tolle ajastu kodudesse mitmesugused tekstiilid, nagu kardinas, samuti jõuline, osalt rahvuslik ornament, mis tegelikult

pärit saksa kultuurist. Mõned tikandid on koguni saksa-keelsete tekstidega.

Väljapanekut toetab pildimaterjal Hiiu vana tikandi valdkonnast, tanudest, mis asuvad Eesti rahvamuuseumis. “Kui keegi ütleb, et Hiiumaal ei ole kunagi üldse tikitud, siis me tahame seda veendumust kummutada. Kuigi me ei ole kuulsaks saanud mingisuguse tikkimise piirkonnana, on tikkimine olnud siin täiesti tuntud, samamoodi nagu mujal,” kinnitas Helgi Põllo.

“Eesti kiriku kelladest” on üldhariv stendinäitus, mida ilmestavad mitmed kellad. “Kõik stendid sisaldavad lugusid Eesti kirikukelladest, nende valamisest, näiteid kellatiladest ja -tekstidest ning paar korda on mainitud ka Hiiumaad,” tutvustas Põllo. Tema sõnul on stendil juttu näiteks Käina kiriku kelladest kui vanimatest, mis talupoegade kingitud.

Põllo meelest vääriskid Hiiumaa kirikukellad ka täiesti omaette lugu. Näiteks täitsid mitmed saare väikekirikute ehk kabelite kellad ka udukellade üles-andeid, teadaolevalt Sõrul ja Kalanas. Reigi kiriku kell on huvitav aga selle poolest, et see oli üks esimesi, mis Eesti iseseisvumise järel Tartu Teguris valmistati.

Kohapeal saab näha üht Eesti vanimat, 14. sajandi

kirikukella, mis pärit arvatavasti Sõrest. Selle leidis Juhan Kilumets 2002. a Kurressaare antikvariaadist. Põrandal laiutab veel üks seigelnud kell, mille omal ajal n-õ varest kohast päästnud Jaanus Jalakas. Selle kella tulevane koht on plaanide järgi Malvaste õigeuskabelis.

“Kirikukelladel on olnud inimeste elus üldse väga tugev emotsionaalne roll, kuna see, millal kella löödi, oli paljuskki inimese elusündmustega seotud,” selgitas Põllo. Ta tõi näiteks ka pärimuse Kärldla kirikukella kohta: “Kui oli saksale löömine, olevat kell löönud siid-ja-sammet, siid-ja-sammet. Kui aga vaesele inimesele, siis kiltsu-kaltsu, kiltsu-kaltsu.”

Mõlemad näitused jäävad Hiiumaa muuseumi Pikas Majas (Kärldla, Vabrikuväljak 8) avatud veebruarikuuni. Muuseum on avatud esmaspäevast reedeni kl 10-17.

See paljuseigelnud kirikukell leiab tõenäoliselt koha Malvaste õigeuskabelis.

KADI LAID

LÜHIDALT

Selveri töötajad tulid appi

Hiiumaa Selveri töötajad algatasid heategevuskampania “Koos on kergem” annetades Hiiu Selveri kliendid Hiiumaa haigla lasteosakonnale 11 561 krooni.

HL

Kärldla kool tublide seas

Eesti jäätmekäitlejate liidu juhatus valis aasta jäätmekäitluse edendaja konkursil laste ja noortetöö kategooria nominentideks Kärldla ühisgümnaasiumi, Valga gümnaasiumi ja Konguta kooli.

“Saatsime liidule pika nimekirja meie kooli õpetajate poolt tänavu läbi viidud projektidest,” selgitas õpetaja Lili Käär. Kirja said vanapaberi kogumise aktsioon, käsitöötundides vanadest esemetest uute meisterdamine, õpetaja Ain Jepišovi algatusel tehtud linnumajad ja Kärldla jäätmemaja, koristuskampania, koostöös OÜga Hiiu Autotrans korraldatud jäätmete sorteerimise õppepäev jpm. Hääletuse tulemusena osutus võitjaks Konguta kool.

HR

Kogujale iga kirjapulk väärtuslik

Pastapliiatsite koguja Urmas Liit leiab, et vahepealne huvitava kirjutusvahendite mõõn on möödas ning seeläbi ka kogujate ring jõudsalt laienenud.

KADI LAID
kadi.laid@hiiuleht.ee

Urmas Liit alustas pastakate kogumist 1990ndate aastate alguses kui inglise keele õppe eesmärgil omale kümekond kirjasõpra hankis. Tõuke kollektsioneerimiseks andsidki kirjasõbrad, kes talle aeg-ajalt kõiksugu nänni saatma hakkasid. Seepeale võttis Liit eesmärgiks saada kirjapulk võimalikult paljudest erinevatest riikidest.

“Internetti siis veel polnud, et välismaa aadresse otsida. Nii vaatasin aadressi iga konservikarbi pealt, mille meri oli kaldale uhtunud. Mul oli koostatud selline stampkiri, et tegelen selle ja sellega ning mul oleks väga hea meel, kui aitaksite minu kogu täiendada,” meenutas Liit, kes enda sõnul sai sellistele kirjadele pea alati positiivse tagasiside.

“Kord sain Torontost ühest firmast vastuse, et neil peakontoris ei ole momendil pastakaid. Nad saatsid minu palve edasi oma tütarfirmale teise riiki. Aga peakontor ise saatis mulle lipsu, T-särgi, metalläärtega märkmiku, jms asju. Nad olid minu palvest väga liigutatud ja samas

KADI LAID

Urmas Liit armastab oma kogusse kuuluvaid pastakaid aeg-ajalt karpidest välja võtta ja näppude vahel keerutada.

kurvad, et ei saanud mulle pastakat saata,” kirjeldas kollektsionäär üht meelde jäävat seika.

Kõige huvitavam lugu oli aga ühe liirimaalt teelepanud saatetisega. “Saatja unustas aadressile riigi lisamata. Minuni jõudis see pakk umbes poolteist aastat hiljem. Pakil oli erinevaid aadresse peal – see oli koguni Indias olnud, seda oli mitu korda paigutatud aga kõik pastakad olid alles. Önn on see, et inimesed ikkagi vaevusid seda edasi saatma,” leiab ta nüüdki juhtunule tagasi mõeldes.

Liit peab kõigi saatetud kirjade, saabunud vastuste ja pastakate kohta vihikut. “Olen teinud endamisi statistikat ja võin väita, et kõige

parem periood on jaanuari lõpp kuni märts ja oktoober-november – siis vastatakse kõige rohkem. Suvel ja jõulude ajal ei maksa kirjutada,” õpetas Liit.

Samuti on tema arvates nn tigupost kaasaegsest elektronpostist tõhusam: “E-maili võib saaja kustutada ühe klahvivajutusega – see ei toimi nii nagu tavakiri.”

Kui internet juba kättesaadavaks muutus, asus Liit uurima oma pastakakogus esinevaid nimesid. Sellest kasvas välja kopsakas andmebaas, kus kirjas isiku nimi, kellelt kirjapulk saadud, kuupäev, riik ja firmade andmed. Praeguseks on andmebaasist kahjuks järele vaid mälestus, kuna koduse arstivuti puhastamise eel tehtud

koopia ei taha enam sugugi kasutaja soovidele alluda. Andmete taastamiseks pole kogujal praegu aga sugugi tahtmist. “Mul on pastakaid ikkagi paari tuhande ringis,” selgitas ta töö mahukust. Kõige enam on kogus Eesti, Austria, Šveitsi, Hollandi, Soome ja Rootsi pastakaid, kokku umbes 40 riigist. Siiski ei pea Liit oma kogu teab kui suureks. Tema teada on ühel Pärnu mehel, kes aeg-ajalt korraldab ka pastakakogujate kokkutulekuid, arvatavasti Eestis kõige rohkem pastakaid, üle 3000. Too mees on teinud oma pastakatele ka spetsiaalsed alused, et neid oleks ilus eksponeerida. “Minu meelest on see liiga tülikas. Hoian enda omi papist karpides. Mulle meeldib, et ma saan pastakaid karpidest välja kallata ja pihku võtta,” rääkis Liit ja ütles, et kui oleks vaid piisavalt ruumi, paneks ta kõik seinad neid täis.

Kogusse kuuluvad pastakad on jagatud teemade järgi: riigid, ajalehed, pangad, koolid, omavalitsused, õlled, isikud, poliitika, turism jms. Kokku oma 10-15 alaliiki. “Kui pean valima, siis on eelistatud isikunimedega pliitsid või näiteks konkreetse üritusega seotud. Eesti pastakatest on huvitavamad nende firmade omad, mis enam ei tegutse,” osutas ta oma eelistustele.

Pastaka kogussevõtmise aluseks on see, et sellel leiduks info või sõnum. Võib olla ka sama reklaam, aga siis

peaks mudel olema erinev. “Väärtuslikumad on need, mille tiraaž pole väga suur. Omamoodi huvitavad on ka suveniir- ja mingi lisafunktsiooniga pastakad. Näiteks huulepulga, võtmehoidja, pudeliavaja vm otstarbega,” loetles koguja.

Põhiliselt hangib ta Eesti pastakaid nii, et läheb mõne kontoritöötajast tuttava juurde tühjakirjutatud pastakaid nõutama. “Vanasti olid inimestel sahtlid vanu pastakaid täis, tänapäeval lähevad tühjad pastakad kiiremini prügikasti. Vahepeal, kusagil 90ndate lõpus, oli üldse mingi madalseis. Ilmselt ei saanud firmad endale sellist luksust lubada. Ka messidel pakuti neid vähem,” rääkis Liit, kes vahetevahel, eelkõige välisreisidel pastapliiatseid ka ostab.

“Näiteks Krakovi linna pastaka olen niimoodi saanud. Nad nõuavad turistide käest küll hinge hinda, aga kiusatus lööb välja,” tõdes Liit. Aga huvitavaid leide on ette tulnud isegi prügimäel – korras välimusega ega märkigi kulumisest. “Kulumisaste on oluline – mida paremini on kiri loetav, seda parem,” selgitas ta.

Praegu Urmas Liit väga hoollega pastakaid kogusse juurde ei hangi, kui pakutakse, võtab siiski meelsasti vastu. Veel kogub ta õllepurke ja õllepudelisiile, kõrvale paneb ka pileteid ja kalend-reid, vanu fotosid, pudeleid, võtmeid ja triikraudu.

JÄRJEJUTT

Arutelu oli üsna pingeline, sest impeeriumimeelsete saadikute vastuseis oli küllalt tugev, kuid tänu diplomaatilisele kogemusele säilitas Väljas rahu ja pööras oskuslikult kuulajaskonna meeleolu enda kasuks.

Istungjärgu hääletugemiskomisjoni liige Hillar Eller: “Teine tõsine mehetegu sai tehtud 16. novembril, mil esmakordselt vormistati iseseisvumise algus juriidiliselt. Eesti NSV Ülemnõukogu võttis vastu iseseisvusdeklaratsiooni. Ega meist keegi 15. novembril veel täpselt ei teadnud, kas deklaratsiooni toetatakse ülemnõukogus või mitte. 16. novembri hommikul, kui kogunesime Toompeale istungjärgule, oli Mai Kolossova see, kes ärgitas kõiki valima istungjärgu juhatajama Vaino Väljast. Tavapäraselt juhatas istungit ülemnõukogu juhataja. See, et partei esimene sekretär paneb iseseisvusdeklaratsiooni hääletamisele ja tõstab esimesena käe poolthääle andmiseks, mõjutas kindlasti ka impeeriumimeelseid poolt hääletama, kuna selles nähti, nii nagu Gorbatsõvgi esialgu ajakirjanikele tunnistas, “perestroikat Eesti moodi”.

Tähtsaim istungjärgul vastuvõetud dokument ongi ülemnõukogu otsus Eesti NSV suveräänsusest. Vastukaaluks NSVL konstitutsiooniparandustele tehti ka mitmeid muudatusi ENSV konstitutsioonis. Muuhulgas sisaldasid parandused sätteid, mis kuulutasid Eesti maavarad Eesti NSV omandiks, ja tunnistasid ENSV seadused ülimuslikuks NSVL seaduste ees. Samuti võeti vastu suveräänsusdeklaratsioonist tulenev resolutsioon liidulepingu kohta.

Hääletustulemused kujunesid üle ootuste üksmeelseks: ENSV konstitutsiooniparanduste poolt oli 254 ja vastu 7 saadikut, suveräänsusdeklaratsiooni poolt hääletas 258 saadikut ja vastu 1 ning resolutsioon liidulepingust sai 262 poolthäält ning 2 saadikut jäi erapooletuks.

Selle kohta, kuidas 1985. aastal kehtinud üleliiduliste reeglite (teatud arv NLKP liikmeid ja teatud arv parteituid, teatud arv mehi ja teatud arv naisi, teatud arv töölisi, teenistujaid, kolhoosnikke jne) alusel valitud Ülemnõukogu üsna radikaalsed dokumendid vastu võttis, on filmi “Laulev revolutsioon” autorid maininud: “Kui Väljas sai EKP juhiks, leidsid seadusandjad, et võib muutustega riskida. Esmalt langetati otsus, et Eesti seadus on NSV Liidu seaduse suhtes ülimuslik.” Autorid lisavad, et “jalamaid kutsuti EKP juhid Moskvasse raevunud Mihhail Gorbatsõvile aru andma.”

Istungjärgu dokumentide avaldamine juba 18. novembril Rahva Hääle kakskeelses eriväljaandes oli ilmselt paljudele üllatuseks. Miks seda tehti? Telefilmis “Eestlased Kremliis” vastab Väljas: “Järgnevad päevad töid kaasa üsna palju. Info Eestis toimuva kohta levis vastavate allikate kaudu väga kiirelt. Järgnesid esimesed telefonikõned algul kesk- ja hiljem juba tiiptasemel. Tuli kiiresti saavutada, et suveräänsusdeklaratsioon ilmuks ajakirjanduses, sest riigioiguslikust seisukohast jõustub see peale avaldamist. Kiiresti tuli korraldada ka ajalehtede eriväljaanne, et deklaratsioon jõuaks jõustuda enne, kui alustatakse vastukäike.”

Väljas on vestluses Toomas Sildamiga 2000. aasta novembris meenutanud: “See oli meeskonnatöö, paljude asjade kokkulangevus. Üleüldse on Eestil olnud õnne ja oskust ära kasutada neid võimalusi, mida ajalugu meile kätte mängis.”

Igor Gräzin on hiljem kommenteerinud: “16. novembril me sisuliselt ütlesime, et Eesti on siiski riik. Ja järgmisel päeval kirjutati Eesti NSV suveräänsusdeklaratsiooni kohta maailma tähtsamate ajalehtede esikülgedel! See on Eesti kõigi aegade üks tähtsamaid dokumente. Istungit juhataja valitud Vaino Väljasel puudus igasugune poliitiline motiiv Moskva tahte vastu astuda. See tähendab, et mees tuli suveräänsusdeklaratsiooniga kaasa idee pärast, Eesti huvidest lähtudes. Ta mõistis tolle hetke unikaalsust ja tähtsust, ei pugenud põõsasse, tõstis oma saadikumandaadi Eesti suveräänsuse toetuseks.”

Telefilmis “Eestlased Kremliis” tõdeb Gräzin: “Eesti suveräänsusdeklaratsioonis riigi suveräänsusele antud definitsioon “igale riigile kuulub kõrgeim võim oma territooriumi üle” läks praktiliselt muutmatul kujul sisse vähemalt 12 endise NSVL liiduvabariigi suveräänsusdeklaratsiooni.” Ja et sama tähendus on suveräänsusele antud ka Tšehhi ja Slovakkia eraldumise lepingus.

Ülo Nugis on 2005. aastal ilmunud raamatus meenutanud: “Kui poleks Vaino Väljasele antud toona seda juhtimist, vaid kellelegi kolmandale, kelle nime ma praegu ei ütle, siis me oleksime vist siiani olnud üks liiduvabariikidest ja NSV Liit oleks alles olnud, sest võim oli ju kõik aeg nii kõvasti peos.”

JÄRGNEB

Kollased nartsissid ja punased rannakaljud 1.

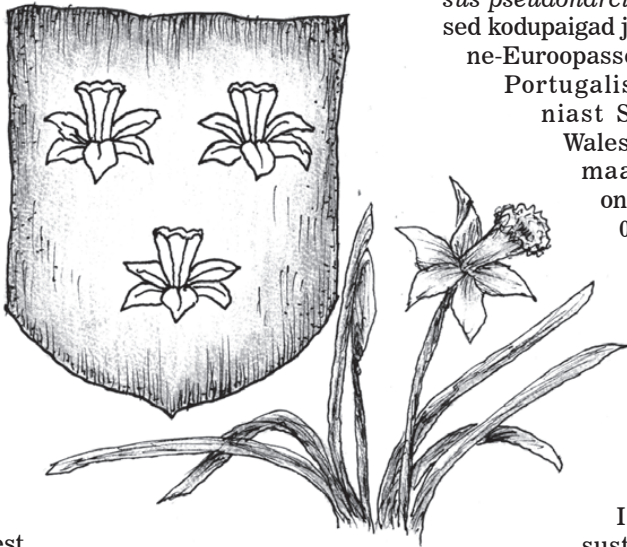
See jõulukui-
ne reis läbi
Eestimaa näis
pigem pöruta-
misena ühest
Euroopa
otsast teise.

TAPIO VARES
10. detsember '08

Hiiumaal ja mu-
jal saartel valitses
kuni viis plusskraa-
di, maa püsis sula,
haljad muruplatsid
kirendasid kirikakra-
õitest. Mandri lääne-
osa näitas juba õhukest
lumejahu. Ida-Eestis seevas-
tu oli talv mis talv, kestnud
järjepanu suure osa det-
sembri. Kuu alguses kuhju-
nud lumevaip põhjustas seal-
kandis keerulisi teeolusid ja
mitmeid elektrikatkestusi.
Selline terav võtmelisis
saarte rohelusest Ida-Eesti
paksu valge lumeni on kest-
nud päris jõuludeni välja.

Varane Tartu-Kallaste
buss mürises läbi lumela-
gendike. Valgenes. Kõikjal
valitses laias laastus vaid
kolm kõledavõitu varjun-
dit: lume hallvalge, raagus
lehtpuutukkade must ja tu-
mehall. Mõte rändas koju,
läände, kus nüüdsama on
haljast maakamarašt juba
oma ninad välja pistnud
märtsikellukesed...

Kuhu Siberisse ma õigu-
poolest trügin? – küsisin taas
endalt ning kavatsesin silma
veidikeseks looja lasta kui

viima-
sel hetkel torkas meelde, et
sama tee äärde jääb Sookal-
duse küla, üks Eesti erilisma
loodusharulduse asupaiku.
Niisiis rebisin silmaluugid
taas lahti ja kohe nägingi
kui tellitult mööda vilksamas
Sookalduse bussipeatust.
Varsti kadus vasemalt üsna
sama kiiresti mööda suur
pruun suunaviit, mis osutas
roigasaiaga piiratud maa-
alale, kus kaardusoksise pär-
na all lõsutasid lumes laud ja
pingid. Paremal teepervel sai
meie saatjaks haljas kosutav
männimets, mis Tartumaal
paras haruldus. Võib-olla sel-
lepärast see maakond mulle
kuidagi võõraks jäänud ongi.
Buss rühkis edasi Peipsi
poole, ent minu meeled olid
mõneks ajaks Sookaldusele
maha jäänud. Too pruun viit
kandis kirja: Kollase nartsis-
si looduslik kasvuala.

Kollase nartsissi (*Narcis-*

sus pseudonarcissus) tõeli-
sed kodupaigad jäävad Lää-
ne-Euroopasse, ulatudes
Portugalist-Hispaania
Saksamaa, Walesi ja Inglismaani.
Seega on too umbes
0,3 hektari-
line heina-
maalapp
nii kaugel
karmivõitu
kliimaga
“kirde-pä-
põrgus”
paras ime.
Imepärast
ei kahan-
da ka teadmine, et

nõnda kaugel sattus kollane
nartsiss inimese käe läbi.
Juba umbkaudu 120 aasta
eest tõi Singli Peep ehk Si-
bula-Peep Saare mõisast
oma taluaeda kasvama kol-
lase nartsissi sibula. Enne
Esimest ilmasõda ehtasid
Singlid uue elamu, vana aed
jäeti maha ning metsistus.
Teiste seas vohas eriliselt
imekspandava jõuga kollane
nartsiss.

Säärase laia nartsissiaasa
tekkimisel ei piisanud kind-
lasti ainult tütartribulatest, ju
paiskusid mulda üha uued ja
uued seemned, millest tärkas
uusi ja uusi järglasi andvaid
nartsisse. Juba 1964. aastal
võeti see heinamaatükk loo-
duskaitse alla. Ja nii vohavad
nartsissid Sookaldusel rõõm-
salt aina edasi.

Nõnda kaugel põhjas on
see ainulaadne pilt, kui aprilli

lõpul terve aas kollasekirjusk
nartsissiväluks muutub. Aas-
tasaja jooksul on kohalik rah-
vas neid kutsuma hakanud
oma nimega: jürlililled. Sest
tavaliselt jüripäeva paiku
nad öide puhkevad. Peale-
kauba on Vara vald oma suu-
rima vaatamisväärsuse järgi
saanud ka vapi ja lipu. Nimelt
ehib nii valla vappi kui lippu
kolm kollast nartsissiõit. See
mõjub sama eksootiliselt kui
veinimarjakobar Kuramaa
Sabile linnakese vapol.

Nüüd oli jõulukuu, kõik
maa paksu lume all ja kuskil
selle varjus, mullapõues sa-
jad nartsissid alles ootamas.
Järjekordset jürikuud, et
siis taas nagu igal kevadel
enesestmõistetava suvalisu-
sega avada oma öied. Öied,
mis meile, põhjamaalastele,
seostuvad jätkuvalt eeskätt
aiapeenarde ja kaugele maa-
dega.

Kahju, et sinna Eesti ida-
serva nii pikk maa on ning
õigel ajal kohalesattumine
nõnda vähetõenäoline tun-
dub. Lihtsam on vist järgmi-
sel aastal mõnelt oma met-
saserva nartsissilt seemneid
võtta, need maha puistata
ning siis oodata... nii oma
neli aastat, mil lõpuks ka mu
oma heinamaa jüripäeva pai-
ku kollaselt öitsema pistab.

Mõte Sookalduse ning tule-
viku kodusele nartsissiheina-
maale soojendas veel pikalt
südant. Morn külm vaelevhall
talvehommik bussiakna taga
tundus järsku olevat pisut
sõbralikumaks muutunud.

KIRIKUTEATED

EELK

Kolmapäeval, 24. detsembril **kl 13** Käina kogudusemajas jõuluõhtu jumalateenistus; **kl 15** Reigi kirikus ja Kassari kabelis jõuluõhtu jumalateenistus; **kl 16.30** Pühalepa kirikus koguduse naiskoori Anna jõulukontsert; **kl 17** Pühalepa kirikus ja Mänspää kabelis jõuluõhtu jumalateenistus; **kl 19** Kärkla kirikus ja Emmaste kirikus jõuluõhtu jumalateenistus.

Neljapäeval, 25. detsembril **kl 10** Kärkla kirikus 1. jõulupüha missa; **kl 12** Reigi kirikus 1. jõulupüha kontsert-jumalateenistus - jõululaulu laulavad Hiiumaa koorid; **kl 13** Mänspää kabelis 1. jõulupüha missa; **kl 15** Pühalepa kirikus 1. jõulupüha missa.

Reedel, 26. detsembril **kl 12** Kõpus, Pihla talus 2. jõulupüha missa; **kl 14.30** Tohvri hooldekodus 2. jõulupüha missa.

Laupäeval, 27. detsembril **kl 18** Kärkla kirikus õhtupalvus.

Pühapäeval, 28. detsembril **kl 10** Kärkla kirikus aastalõpu missa; **kl 12** Reigi kirikus aastalõpu missa; **kl 14.30** Pühalepa kirikus aastalõpu missa.

Kolmapäeval, 31. detsembril **kl 23.40** Kärkla kirikus aastavahe-
tuse palvus.

Baptistikogudused

Hiiumaa vabakoguduste teenistuste ajad jõulude ja aastavahe-
tuse ajal

24. detsembril:
Kärkla Baptistikoguduses **kl 17**, Kärkla Kristliku Osaduse koguduses **kl 15**, Palade Priikoguduses **kl 17**, Putkaste Koguduses **kl 13**, Ühtri palvelas **kl 11**, Jausa Koguduses **kl 15.30**, Harju Koguduses **kl 13**, Emmaste-Nurste Koguduses **kl 15**.

25. detsembril:
Kärkla Baptistikoguduses **kl 11**, Palade Priikoguduses **kl 17**, Hilleste Koguduses **kl 12**, Hellamaa perekeskuses **kl 14.30**, Harju Koguduses **kl 11**, Emmaste-Nurste Koguduses **kl 11**.

31. detsembril
Kärkla Baptistikoguduses **kl 17**, Kärkla Kristliku Osaduse koguduses **kl 15**, Palade Priikoguduses **kl 19**, Emmaste-Nurste Koguduses **kl 17**, Putkaste Koguduses **kl 10.30**, Harju Koguduses **kl 11**.

1. jaanuaril 2009:
Kärkla Baptistikoguduses **kl 11**, Palade Priikoguduses **kl 12**, Hil-

leste Koguduses **kl 12**, Jausa Koguduses **kl 14**, Emmaste-Nurste Koguduses **kl 11**.

Kristlikud koosolekud

Pühapäeviti kl 14 Kärkla kultuurikeskuse kinosaalis. Ülistus, eestpalve ja õpetus. Avatud kõigile! Vt www.meediamisjon.ee

Kärkla Kristliku Osaduse kogudus

Pühapäeviti kl 17 Kärklas Uus tn 24 A jumalateenistus; **kolmapäeviti kl 19** piiblitund.

Adventisti kogudus

Laupäeviti kl 13 Kärklas Allika tn 24 piiblitund.

Putkaste Evangeeliumi Kristlaste vabakogudus

Pühapäeviti kl 10.30 jumalateenistus, **teisipäeviti kl 11** piiblitund.

EAÕK Hiiumaa Jumalasünnitaja Sünnimise kogudus:

24. detsembril kl 13 Kuriste kirikus jõuluõhtu suur õhtuteenistus ja liturgia. Teenib isa Sakarias Leppik.
29. detsembril kl 11 piiskoplik liturgia Kuriste kirikus, teenib metropoliit Stefanos. Pärast teenistust Hiiumaa õigeuskoguduste ühine laste jõulupuu.

EAÕK Kõrgessaare Kristuse Sünnimise kogudus

25. detsembril kl 15 Luidja seltsimajas jõulupüha suur õhtuteenistus. Koguduse templipüha ja veepühitsemine. Järgneb ühine söömaaeg.
29. detsembril kl 11 piiskoplik liturgia Kuriste kirikus, teenib metropoliit Stefanos, pärast teenistust Hiiumaa õigeuskoguduste ühine laste jõulupuu.

Südamlik kaastunne
Jaanisele kallil isa

JAAK TURSK
kaotuse puhul.

Klassikaaslased Lauka
kooli päevilt

Mälestame head
naabrima
JAAK TURSKA
Avaldame kaastunnet
lähedastele.
Ants ja Taimi

Mälestame kurbusega

JAAK TURSKA
Siiras kaastunne
lähedastele.

Eesti Keskerakonna
Hiiumaa piirkond

Mälestame

JAAK TURSKA
ja avaldame kaastunnet
lähedastele.

Ellu, Ülo, Uibo ja Lii

Trotsisid tuuli, päike oli
naerus...

Nii mäletame sind

JAAK TURSK
Meie kaastunne kõigile
lähedastele.

Perekond Samm

Tunneme kaasa Ellen
Petjärvele kallil
elukaaslase

JAAK TURSK
surma puhul.

Roleida, Imbi, Helle

KUULUTUSED

SÕIDUKID

• Müüa Peugeot Partner '01. a, l.s 220 000 km, h: 19 000 kr. Tel 509 1486

• Müüa Audi 80 B4 '94. a, ül.v okt '09. a. Tel 518 4334

• Müüa Volvo V70 2.4, 125 kW, 2004. a, tumeroheline, manuaal, keskklukustus (puldiga), ABS, turvapadjad, veoõukontroll, kliima, el. aknad ja peeglid, pakettklaasid, püsikiiruse hoidja, nahkkattega reg rool, orig valveljed, stereo, konks. Ostetud uuena Eestist, avariivaba, l.s 118 000 km, h: 170 000 kr. Pharma Systems Eesti OÜ, tel 462 2460

• Müüa Ford Sierra '84. a, 2 l, bensiin, ül.v okt 2009, h: 4500 kr. Tel 564 4474

KINNISVARA

• Müüa vana tahutud palgist palkmaja 4,5x8,5 äravedamiseks (lahti võetud, ladustatud kuiva kohta). Tel 5679 7222

MÜÜA

• Müüa pargitud metsloomana-had. Tel 469 8981, 5345 4102

• Müüa vanker-käru. Kaasas kookon, jalakate, vihmakile. Sobib maale, suvilasse või rõdul magamiseks. Õhkkummideta. Asub Paladel, h: 400 kr. Tel 5649 1531

• Müüa 17" LCD monitor LG FLATRON, h: 1500 kr ja Sony Playstation + 5 orig. mängu, h: 1700 kr. Tel 5811 4641

• Müüa kuivi küttepuid mõõdus 35 cm, h: 650 kr/m³ ja 45 cm, h: 600 kr/m³. Hinnale lisandub transport. Võimalik ka väiksemad kogused kuni 3 ruumi. Tel 5373 5098

• Müüa lõhutud küttepuid. Tel 5616 7153

• Müüa soodsalt viis uut plastikakent (1400x1390). Tel 505 0744

OSTAN

• Ostan ajaloolist püügiõigust 7 nakkevõrgule. Tel 521 5330

• Ostan ajaloolist püügiõigust alates kahest võrgust. Tel 5340 7150

LOOMAD

• Müüa hobune ja hobutööriistad. Tel 462 3221

• Kärkla lähedalt kaks nädalat tagasi kaduma läinud mustaseljaline isane saksa lambakoer Hektor. Helistada vaevatasu eest tel 511 6095

• Müüa vene-euroopa laika kutsi-

kad. Tel 452 6750, 509 2035

• Ära anda õuekoera kutsikad. Tel 462 9281

MITMESUGUST

• Leitud Audi autovõti. Kätte saab Rekost. Tel 463 2054

• Kärklas kaotatud punase raamiga prillid (pruunis prillitoosis). Tel 5650 3448

TEENUS

• Pakume metsa väljaveo- ja võsalõikamise teenust. Tel 5694 8202

• Kui pliit ajab suitsu sisse või ahi ei tõmba – helista spetsile ja asi saab korda! Pottsepp ja korstnapühkija K. Rebane, tel 5649 6214

• Teen kaevetöid roomikekska-vaatoriga. Tel 5668 1142

• Teostame kõiki ehitus- ja remonditöid. Tel 523 5203

• Restaureerin talu- ja mõisamööblit. Kuulutus ei aegu. Tel 5349 1953

• KAADRID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727. Kogenud ennustajad 24 tundi, h: 17 kr/min

FIRMAKUULUTUS

• Soojuspumpade müük ja paigaldus. Hinnad soodsad. Tel 508 2558

• Müüa ökonoomsed talvevarustusega MITSUBISHI INVERTER õhksoojuspumbad, hinnad alates 11 500 kr ja ökonoomsed on/off tüüpi talvepaketiga AlpicAir õhksoojuspumbad, hinnad alates 7900 kr. Tel 505 8106, 5621 3743 www.homeair.ee

• PANDITA KIIRLAENUD kuni 7000 kr, laenu sõiduki (jääb teile) ja kinnisvara tagatisel. Tel 5680 8188, www.lounalaenu.ee, Lõunalaenu OÜ, Rookopli 19, Kärkla

Korvtöstukite rent 9 m, 15 m, 16 m ja käärtõstuk 10,6 m. Kuulutus ei aegu! Tel 528 4405

OÜ Vuhik müüb küttepuid. Hind 450 kr/rm Kärklas ja lähiumbruses ning väljaspool Kärclat 480 kr/rm. Tel 462 2680

OÜ Meritik võtab tööle õmblejaid. Tel 505 3207, 463 3052

TEATED

Käina vallavalitsus

Käina vallavalitsus on 31. detsembril ja 2. jaanuaril suletud.

Kärkla Apteek

Kärkla Apteek Uus tn 3 avatud 24. detsembril 9-15, 25. ja 26. detsembril suletud.

Optometristi vastuvõtt

Optometristi vastuvõtt (prillide määramine) laupäeval, 27. detsembril Kärklas Eesti Optik prillipoes Heltermaa mnt 14a. Eelreg tel 463 2057.

ÖNNITLEME JUUBILARE JA EAKAID!

22.-28. detsember

Leida Toomla – 94

Erna Rüütelmann – 91

Marta Vagane – 90

Miralda Pruul – 88

Hans Luik – 86

Richard Heinaste – 84

Leida Kirss – 84

Ülo Noorkõiv – 82

Linda Vann – 82

Linda Männamaa – 81

Asta Lepmets – 75

Vilve Pielberg – 70

Vilma Paat – 70

Heino Laid – 70

Jüri Kalm – 70

Anne Salin – 60

Ants Küttim – 50

Rando Mammuspuu – 50

Urmas Saarnak – 50

Allan Lohk – 50

KUHU MINNA?

Neljapäeval, 25. detsembril

• **Vetsi Tallis** kl 22 Ilusat Jõuluaega! DJ-d Haiko ja Raido. Pääse 25 kr.

Reedel, 26. detsembril

• **Käina kultuurikeskuses** kl 18 jõulukontsert. Musitseerivad Astrid Böning ja Eike Vellend, luulet loeb Guido Kangur.

• **Vetsi Tallis** kl 22 Häid pühi parimate jõululugudega - The Maier. Pääse 25 kr.

• **Rannapaargus** kl 23 jõulupidu! Esineb ansambel Untsakad!

• **Hotell Lõokese peosaalis** kl 23 Viva La Cristmas! DJ Mihkel Eller. Pilet 30 kr.

Laupäeval, 27. detsembril

• **Vetsi Tallis** kl 22 Tarmo tantsutuurid! DJ Tarmo Kull. Pääse 25 kr.

Kolmapäeval, 31. detsembril

• **Vetsi Tallis** kl 22 Suur aastavahetuse pidu! Esinejad rahva seast! Südaõli ilutulestik! Pääse 50 kr. Tervitusjook hinnas!

Neljapäeval, 1. jaanuaril 2009

• **Kärkla kultuurikeskuses** kl 00.15 linnarahva uue aasta pidu. Laudade broneerimine tööpäevadel kl 9-18 tel 46 321 92 ja aadressil kultuurikeskus@kardla.ee. Laua hind 100 kr.

Neljapäeval, 12. veebruaril 2009

• **Kärkla kultuurikeskuses** Väikeste Lõõtspillide Ühingu juubelikontsert. Piletid kultuurikeskuses ja piletilevis aasta lõpuni 140 kr, uuel aastal 175 kr.

NÄITUSED

• **Käina kultuurikeskuse** suures saalis Käina KKK kunstiosakonna õpilaste töid sügis 2008 ja klaasisulatusiõid teemal "Vaade aknal". Altkorruse fuajees kunstilaste tööde näitus teemal "Nagu foto!".

• **Gahwa kohvikus** näitus-müük. Näitus jääb avatuks 17. jaanuarini.

• **Kärkla ühisgümnaasiumi raamatukogus** avatud MTÜ HiKu korraldatud ühisnäitus. Foto, ehtekunst, tekstiil ja skulptuur. Näitusega saab tutvuda 17. jaanuarini.

• **Kärkla kultuurikeskuse näituseruumis** avatud maali- ja graafika näitus. Näitusega saab tutvuda 17. jaanuarini.

• **Hiiumaa muuseumi Pikas Majas** avatud püsiekspositsioon "Kalevivabrikuaegne Kärkla". Avatud uued näitused: "Eesti kiriku kelladest" ja "Hiidlaste tikandi võlu". Avatud E-R kl 10-17. NB! 20. dets kl 11 - 14. Tel 463 2091, kodulehekülj www.muuseum.hiiumaa.ee

Laenu Invest OÜ annab soodsalt laenu intressiga 10%. Asjaajamine kiire ja vajaliku summa ütlete Teie. Teenindame Teid igal reedel ja laupäeval Kärklas Rookopli 20. Info tel 5650 3015 ja 5650 3016 info@laenuinvest.ee

TÄNU

SK Kiisu tänab kõiki, kes toetasid suvel Kärkla rahvasprinti – Safety System Estonia OÜ, Relle Autokaubad, Würth, OÜ Hiiu Autotrans, HK-Rent OÜ, Mameta H OÜ, Tradilo, Padu Hotell, Dale LD, HM Puidukaubandus, Pääsukese lilleäri, Faasion, Luige baar, Isabella mööbel, M ja P Nurst ja kõiki kannatlikke Kärkla inimesi ning soovib kõigile häid jõule!

SK KIISU

Südamlik kaastunne Jaanus Reimandile kalli isa

JAAN REIMANDI surma puhul.

Üllar ja Janek

Mälestame

JAAK TURSKA Südamlik kaastunne Jaanisele ja Meelisele.

Kalmer ja Tarmu peredega

Avaldame kaastunnet Jaanisele isa

JAAK TURSK kaotuse puhul.

Majarahvas

Aeg leina leevendagu aidaku pühkida pisarad...

Südamlik kaastunne Jaanusele isa

JAAN REIMANDI surma puhul.

Helen ja Helin

Kõik tuled kustutas õõ ja otsa sai eluring...

Südamlik kaastunne Hellele abikaasa

JAAN REIMANDI surma puhul.

Endised töökaaslased Heltermaa ilmaiaamast

Mälestame head naabrit

JAAN REIMANDIT

Perekonnad Laur, Eller, Vällik

Üks hetk ja algab mälestuste maa...

Südamlik kaastunne Jaanusele isa ja Hellele abikaasa

JAAN REIMANDI kaotuse puhul.

Sügav kaastunne Ellenile ja kõigile lähedastele

JAAK TURSK kaotuse puhul.

Kurisu küla elanikud

Lein ei mahu sõnadesse alati jääb südamesse...

Siiras kaastunne Ellenile elukaaslase

JAAGU surma puhul.

Vilma, Milja, Vilve, Eha, Alja, Erika

Südamlik kaastunne Hellele abikaasa ja Jaanusele isa

JAAN REIMANDI kaotuse puhul.

Urmase pere

Südamlik kaastunne Hellele armsa abikaasa

JAAN REIMANDI kaotuse puhul.

Kärkla KK 17. lend ja klassijuhataja

Mälestame

HEINRICH SIHVERIT ja avaldame kaastunnet pojale perega.

Õed Amalie, Leida ja Selma laste peredega

Andres ja Toomas peredega, Leida, Indrek, Aino ja Tiitu

Mälestame

JAAK TURSKA Tunneme kaasa kõigile lähedastele.

Maidu, Malle, Rainis ja Marje

Avaldame kaastunnet Jaanisele isa

JAAK TURSK kaotuse puhul.

Kaluri meeskond

Meie siiras kaastunne Hellele ja Jaanusele abikaasa ja isa

JAAN REIMANDI surma puhul.

Maimu ja Marje peredega

Avaldame kaastunnet Ülole perega isa, vanaisa ja äia

HEINRICH kaotuse puhul.

Metsa pere

Südamlik kaastunne Ülole isa

HEINRICH SIHVERI kaotuse puhul.

OÜ DAGOsan kollektiiv

Avaldame kaastunnet Ülole perega isa ja Amaliele, Leidale ja Selmale venna

HEINRICH surma puhul.

Oste küla rahvas

Avaldame kaastunnet Jaanise perele isa

JAAK TURSK kaotuse puhul.

Kersti, Jaanus, Lembit, Krista, Reeli, Peeter ja Helge

Sügav kaastunne Jaanis Tursale isa

JAAK TURSK kaotuse puhul.

AS Hiiu Kalur

Me vaikselt leinas langetame pea....

Mälestame

JAAK TURSKA

Hiiu Autotransi kollektiiv

Meie kaastunne Ülole perega isa

HEINRICH SIHVERI surma puhul.

Maime perega

Kallid Anne, Juta, Terh ja Roland! Südamlik kaastunne venna ja onu

TOOMAS LUUBI kaotuse puhul.

Naabrid Koppel ja Rimmelg

Mälestan oma endist algklasside õpilast

TOOMAS LUUPI ja avaldan kaastunnet õele perega.

Õpetaja Lipu

Vaikselt leinas langetame pea...

Meie südamlik kaastunne Meelisele, Jaanisele ja kõigile lähedastele

JAAK TURSK kaotuse puhul.

Aive, Aili, Aivo, Ivo ja Elviine

Meie südamlik kaastunne Jaanise ja Meelise peredele isa

JAAK TURSK surma puhul.

Silvi, Gennadi, Ülle, Veronika, Marina, Anni ja Alar

Mälestame kunagist bussijuhti

JAAN REIMANDIT Südamlik kaastunne omastele.

Endised töökaaslased

Südamlik kaastunne Helgile perega kalli ema

ELLA ARU kaotuse puhul.

AS Hiiumaa Mereagentuur

Meie siiras kaastunne Helgile, Sassile, Kristelile ja Merikesele ema, ämma ja vanaema

ELLA ARU kaotuse puhul.

Malle ja Heino

Avaldame kaastunnet Helgile ja Jutale peredega ema, vanaema ja vanavanaema

ELLA ARU kaotuse puhul.

Aavo, Helene, Raigo ja Rain perega

23.12. TEISIPÄEV tuleb pilvine. Öösel sajab lörtsi ja vihma, päeval enamasti lund, võib tuisata. On jäiteht! Öösel puhub lääne- ja loodetuul, päeval loode- ja põhjatuul 3-10, saartel ja rannikul 13-18 m/s.

24.12. KOLMAPÄEV tuleb pilves selgimistega ilm. Öösel sajab mitmel pool, päeval kohati lund, võib tuisata. Puhub põhja- ja loodetuul öösel 8-15, rannikul puhanguti 18, päeval 5-12 m/s.

25.12. NELJAPÄEVAL on pilves ja kohati sajab lund. Puhub põhja- ja kirdetuul 5-10 m/s.

Allikas: www.ilm.ee

Head kliendid ja koostööpartnerid!

Rahulikke jõulupühi
ja õnnelikku uut aastat!

Hiiu Autotrans

MERELIIVA TALU OÜ

soovib rahulikku jõuluaega
ja õnnelikku uut aastat!

Kärdla kultuurikeskus kutsub
linnarahvast uut aastat vastu
võtma 1. jaanuaril kl 00.15.

Laudade
broneerimine
tööpäevadel
kella 9-18 telefonil
463 2192 ja aadressil
kultuurikeskus@kardla.ee
Lauda hind 100 kr.

Väike käsitöönäitus (müük)

Kõpus Pihla talus
25.-30. detsembrini kl 10-16.
Eelregistreerimine gruppidele
tel 5647 0091

**Täname kõiki häid inimesi, kes on
meile ulatanud abistava käe!**

Soovime kõikidele häid jõule!

Puuetega inimesed Kärdla tegevustoast, Kõrgessaare mnt 2.

LÖPPASTME KOOLITUS

Teooriaõppe algus
laupäeval, 27. detsembril
kl 12 Kärdla
Ühisgümnaasiumi klassis
107 (sissepääs siseõuelt).

Küsi lisa!
ERKKI ORUNUK 518 9692

URVE POOD

Avatud 23., 27.,
30. ja 31. dets.

Soovin kõikidele
oma ostjatele
häid jõulupühi!

OÜ INTREFRENT

Ostame
must- ja
värvilist metalli
Tel 529 3918

PÜHADEAEGSEST BUSSILIIKLUSEST

Liin 704 ÕNGU-TALLINN-ÕNGU väljumisega kl 6.45
ÕNGULT ja kell 16.20 TALLINNAST on käigus
teisipäeval, 23. detsembril ja pühapäeval, 28. detsembril.
Nimetatud liin ei ole käigus reedel, 26. detsembril.
Liinid 702 KÄRDLA-TALLINN-KÄRDLA,
705 TALLINN-KÄRDLA-TALLINN ja
870 NURSTE-KÄINA-TALLINN sõidavad tavapärase
graafiku järgi.
Informatsiooni saab bussijaamast telefonil 463 1188.
Rõõmsaid pühi ja meeldivaid bussisõite!
GoBus Hiiumaa regioon

Olletare teise korruse baar seoses
aastavahetusega avatud:
23.-28. dets ja 31. dets-3. jaan.

Toredat aastalõppu kõigile! Külastage meid!

JÕULUÜLLATUS! Kogu kaup alates -15%
v.a rattalisad ja -varustus

DETSEMBRIS
PRIIANKRULT
JÕULUPAKKUMISED!

- VAADIÕLU vaid 20 krooni
- SUURED FRIIKARTULID 19 kr (tavahind 29 kr)
- Reedeti ja laupäeviti SUUR PIZZA vaid 50 kr (tavahind 89-129 kr) Pizzat võimalus ka kaasa osta! Iga päev veel erinevad hinnaüllatused!

Info tel 462 2533

Ostame
kasvavat
metsa
ja
ümarpuitu

Tel Hiiumaa 510 3019.

Tel Rohuküla 523 7459
üld 463 1522

HM PUIDUKAUBANDUS OÜ

METSAMAAD OÜ
5116095
info@metinvest.ee

Austatud metsaomanikud,
ostame metsamaad ka üle Eesti,
ka teostatud raieid, hüpoteegiga

Telli *Hiiu Leht*

Hiiu Leht	Hiiu Leht + Kodu Maja
Kuu 60 krooni	Kuu 63 krooni
Kvartal 175 krooni	Kvartal 185 krooni
Poolaastat 345 krooni	Poolaasta 365 krooni
Aasta 680 krooni	Aasta 720 krooni
Otsekorraldus 58 krooni/kuu	Otsekorraldus 61 krooni/kuu

Tel 463 2199
hiuleht@hiuleht.ee
Vabrikuväljak 1, Kärdla

Kalendrid otse trükikojast!

Müügil Meie Maa
kuulutuste osakonnas
Komandandi 1,
kuressaares ja Hiiu Lehe
toimetuses Vabrikuväljak 1,
Kärdlas.

SUUREMÕISA MÖÖBLIÄRI

Avatud T-R 9-17,
L 10-16, P-E suletud
Tel/faks 463 2150
www.viigardi.ee

SÜGISENE HINNASADU

-15% -20% -10%
... kuni jõuludeni!!!

SINU
REKLAAM

VIKERRAADIO

23. - 25. DETSEMBER 2008

Teisipäev

05.30 Vikerrahm. Anu Välbä
09.45 Kirjad Jõuluvanale
10.05 Huvitaja. Meelis Süld
11.30 Maeve Binchy - Preili
Martini soov. Jutustust loeb Ivi
Lepik.
12.00 Keskpäevased uudised
12.15 - 17.00 Lõpp hea, kõik

hea. Kaja Kärner, Jaan Elgula
14.05 Külas on Tõnis Lukas
17.05 Mulgikeelsed uudised
18.00 Päevakaja
18.30 Kirjad Jõuluvanale *
19.05 Lõpp hea, kõik hea *
20.15 Sport
20.45 Õhtujutt lastele
21.05 Teisipäeval teiega. Maire
Aunaste

22.30 Preili Martini soov *
23.05 Lapsepõlv ja kirjandus *
Doris Kareva. Urmas Vadi
00.05 Maailmapilt * Pedro,
Henrik ja teised. Edla Krusten,
Martin Viirand
01.00 Huvitaja *
02.30 - 05.30 Öömuusika

Kolmapäev

05.30 Vikerrahm. Mart Um-
melas
09.45 Kirjad Jõuluvanale
10.05 Huvitaja. Krista Taim
11.30 Edzard Schaper - Täht
piiri kohal, I. Jutustust loeb Tõnu
Aav.
11.58 Jõulurahu väljakuuluta-
mine. Ülekanne Tallinna Raekoja
platsilt
12.05 - 17.00 Lõpp hea, kõik
hea. Haldi Normet-Saarna, Jaak

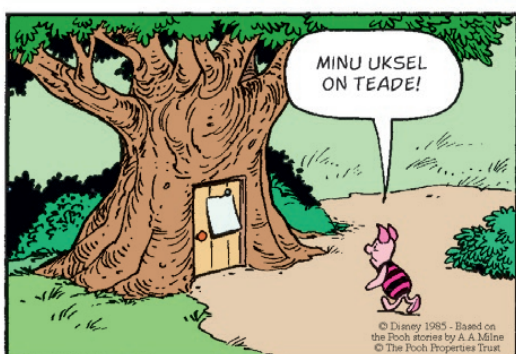
Ojakäär
14.05 Külas on Aivar Mäe
17.00 Jõuluõhtu jumalateenis-
tus Tallinna Toomkirikust
18.00 Päevakaja
18.30 Kirjad Jõuluvanale *
19.05 Jõulujutt. Toomas Paul.
Klassikaraadio saade
20.45 Õhtujutt lastele
21.00 Lõpp hea, kõik hea *
22.30 Täht piiri kohal *
23.00 Luuleroom. Jõulusaar.
Eesti kirjanike jõululuult loevad
Elisabet Tamm ja Raivo
Trass
00.05 Deutsche Welle tund *
01.00 - 07.00 Öömuusika

12.05 - 16.00 Lõpp hea, kõik
hea. Piret Kriivan, Meelis Süld
14.05 Külas on Mari Tarand
16.05 Unustamatud. Raimond
Valgre. Valter Ojakäär
18.00 Päevakaja
18.30 Kirjad Jõuluvanale *
19.05 Üksteist peab hoidma. 14.
dets. heategevuskontserdi sal-
vestis. Laulavad Helin-Mari Ar-
der, Marko Matvere, Kadri Hunt
ja Raadio laululapsed.
20.45 Õhtujutt lastele
21.05 Lõpp hea, kõik hea *
22.30 Täht piiri kohal *
23.05 KÖP. Persona. Organist
Andres Uibo. Saatejuht Marje
Lenk
00.05 Luuleroom. Kõnnin kui
küünal käes. Tekstipõimiku on
valinud Lembit Peterson, esita-
vad Mare, Lembit, Marius, Maria
ja Laura Peterson (1996).
01.00 Huvitaja *
02.30 - 07.00 Öömuusika

Neljapäev

07.00 Vikerrahm. Lauri
Varik
09.45 Kirjad Jõuluvanale
10.00 Jõulupüha jumalateenis-
tus Viimsi vabakogudusest
11.30 Täht piiri kohal, II

K
A
R
U
P
U
H

Hiiu Leht Ülekanded OÜ Saaremaa Raadio,
arve nr 221022900514 Hansapangas.